

ODPOWIEDZI I SCHEMAT PUNKTOWANIA
POZIOM ROZSZERZONY
Wiedza o społeczeństwie
Zadania od 1 do 17 (50 pkt)

Zasady oceniania:

- za rozwiązanie zadań z arkusza poziomu podstawowego można uzyskać maksymalnie 50 punktów,
- model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorem sformułowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych), uznaje się każdą inną pełną i poprawną merytorycznie odpowiedź, przyznając za nią maksymalną liczbę punktów,
- za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty,
- za zadania otwarte, oceniane w skali 0 – 1, punkt przyznaje się wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną,
- za zadania, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi (zgodnie z wyszczególnieniem w kluczu) przedstawił zdający,
- jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika z polecenia w zadaniu, ocenie podlega tylko tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), ile jest w poleceniu,
- jeżeli podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą o zupełnym braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.

Zadania		Odpowiedzi	Schemat punktowania	
nr zadania	część zadania		Punkty za poszczególne części zadania	Punkty za całe zadanie
1.		A		0 – 1
2.		B		0 – 1
3.		A. Europejskie Stowarzyszenie [Porozumienie] Wolnego Handlu [o Wolnym Handlu]	po 1 pkt za dwie prawidłowe nazwy	0 – 2
		B. Unia Zachodnioeuropejska		
		C. Grupa Wyszehradzka		
		D. Rada Europy		
4.		Np.: <ul style="list-style-type: none"> • rozwój technologii informacyjnych, • pojawienie się nowych mediów, • gwałtowne przemiany w dziedzinie środków komunikowania się [udoskonalenie, zwiększenie dostępności, rozszerzenie możliwości zastosowań; rewolucja informatyczna], • zmniejszenie roli przemysłu jako dominującego sektora gospodarki, • zautomatyzowanie produkcji przemysłowej, • wzrost roli nowoczesnych technologii w przemyśle – komputeryzacja, roboty, • wzrost zatrudnienia osób w sektorze usług. 		0 – 1

5.		A. – Prawda B. – Fałsz C. – Prawda		0 – 1
6.		A. – Fałsz B. – Prawda C. – Fałsz		0 – 1
7.	a)	<ul style="list-style-type: none"> Województwo, w którym odsetek zatrudnienia w III sektorze jest największy. [województwo] zachodniopomorskie Województwo, w którym odsetki zatrudnienia w I i II sektorze są najbardziej zbliżone do siebie. [województwo] mazowieckie 	0 – 1 1 pkt za poprawne wskazanie <u>dwóch</u> województw	0 – 2
	b)	<p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> uwarunkowania historyczne: duża liczba gospodarstw o małym areale we wschodnich województwach, wyższy poziom urbanizacji w części zachodniej, koncentracja przemysłu w aglomeracjach (uwarunkowania związane z rynkiem pracy i środkami transportu), koncentracja przemysłu w aglomeracjach na Śląsku (uwarunkowania surowcowe), napływ zagranicznego kapitału, głównie do sektorów pozarolniczych. 	0 – 1 1 pkt za podanie <u>dwóch</u> przyczyn	
8.	a)	[Grupa] etniczna	0 – 1	0 – 2
	b)	Globalizacja [Integracja]	0 – 1	
9.		A. – parlamentarno-gabinetowy B. – gabinetowo-parlamentarny C. – kanclerski, [parlamentarno – gabinetowy] D. – parlamentarno-komitetowy	po 1 pkt za każde <u>dwie</u> prawidłowe nazwy	0 – 2
10.		<p><u>Dwa z trzech wymienionych :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> 1996 – referendum uwłaszczeniowe [wyrażenie zgody na rozpoczęcie programu powszechnej prywatyzacji (PPP)], 1997 – referendum konstytucyjne [zatwierdzenie konstytucji RP], 2003 – referendum akcesyjne [unijne] [wyrażenie zgody na przystąpienie Polski do UE]. 	<p>po 1 pkt za podanie daty referendum i jego nazwy /tematyki/ lub</p> <p>1 pkt za podanie dwóch dat i</p> <p>1 pkt za podanie dwóch nazw /tematyki/ referendum</p>	0 – 2

11.		<ul style="list-style-type: none"> • <u>Hipoteza:</u> Kto mogąc udzielić pomocy, bez narażania siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, człowiekowi znajdującemu się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu • <u>Dyspozycja:</u> nie udziela pomocy, [każdy kto nie udziela pomocy] • <u>Sankcja:</u> podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. 	1 pkt za prawidłowe wyodrębnienie <u>trzech</u> elementów	0 – 1
12.		W sądach [I instancji] zasiadają ławnicy. [W sądach powszechnych są ławnicy].		0 – 1
Uwaga: nie przyznajemy punktu, jeżeli zdający udzieli odpowiedzi, np. „W sądach apelacyjnych [wojskowych] zasiadają ławnicy”.				
13.		A. – 3 B. – 4 C. – 1 D. – 2	po 1 pkt za dwa prawidłowe przyporządkowania	0 – 2
14.		Np.: <ul style="list-style-type: none"> • niestabilność prawa, • zmienność przepisów prawa, • liberalizacja prawa. 		0 – 1
Uwaga: należy uznać każdą inną, poprawą merytorycznie odpowiedź świadczącą, że zdający rozumie problem przedstawiony na rysunku.				
15.	a)	<u>Dwa z wymienionych:</u> <ul style="list-style-type: none"> • USA nie czują się zobowiązane prawem międzynarodowym w realizacji swej polityki bezpieczeństwa, • USA mogą interweniować wszędzie i zawsze, gdy uznają to za właściwe, • liczą się tylko subiektywne odczucia USA, • interes bezpieczeństwa USA ma charakter globalny. 	0 – 1 1 pkt za wymienienie <u>dwóch</u> założeń	0 – 4
	b)	<ul style="list-style-type: none"> • napędzają potężne fale imigracji • napadają na swoich sąsiadów 	0 – 1 1 pkt za wymienienie <u>dwóch</u> skutków	
	c)	<u>Dwie z wymienionych:</u> <ul style="list-style-type: none"> • irytacja i niepokój z powodu ogromnej przewagi USA nad resztą świata, • antyamerykanizm wypełnia próżnię ideologiczną po klęsce socjalizmu w walce z kapitalizmem, • hegemonia USA, • jednobiegunowość układu politycznego. 	0 – 1 1 pkt za wymienienie <u>dwóch</u> przyczyn	

	d)	<ul style="list-style-type: none"> napad na USA został uznany za napaść na wszystkich członków NATO, w sytuacji, gdy USA zdecydują się na użycie siły, sojusznicy są zobowiązani do udzielenia im pomocy. 	0 – 1 1 pkt za wymie- nienie <u>dwóch</u> skutków	
16.	a)	<p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Administracja amerykańska wobec zagrożenia terrorystycznego dąży do uszczelnienia granic i nawet wobec obywateli państw przyjaznych dąży do utrzymania reżimu wizowego. Administracja amerykańska ma w tej chwili inne, ważniejsze problemy [zaangażowana jest w rozwiązywanie innych ważniejszych problemów]. 	0 – 1	0 – 6
	b)	<p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> relacje Polski z partnerami europejskimi, bezpieczeństwo Polski, stabilna przyszłość Polski, sytuacja w Europie mocne zakorzenienie Polski w instytucjach europejskich, przyjazne stosunki Polski ze wszystkimi sąsiadami. 	0 – 1 1 pkt za <u>trzy</u> czynniki	
	c)	[Tendencja] malejąca [Wśród respondentów maleje poparcie dla wojskowego zaangażowania USA na terytorium Polski.]	0 – 1	
	d)	Poglądy respondentów [ankietowanych przez CBOS w roku 2004 i 2005] na temat amerykańskiego zaangażowania militarnego na terytorium Polski różniły się od stanowiska rządu polskiego w roku 2005.	0 – 1	
	e)	<ul style="list-style-type: none"> <u>Narody:</u> Amerykanie, Francuzi, Włosi <u>Naród i przyczyna zmiany</u> <p>1. Narodem, wobec którego spadek sympatii w roku 2006 w porównaniu z rokiem 1993 był największy, są Amerykanie.</p> <p>Przyczyna spadku sympatii do Amerykanów to, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Udział Polaków w misji w Iraku spowodowany zobowiązaniami wobec USA [doprowadził do licznych przypadków śmierci polskich żołnierzy w Iraku]. Amerykańskie plany związane z budową tarczy antyrakietowej w Polsce. 		

		<ul style="list-style-type: none"> Utrzymywanie wiz dla Polaków [brak zgody władz amerykańskich na zniesienie obowiązku wizowego dla Polaków]. <p style="text-align: center;">lub</p> <p>2. Narodem, wobec którego spadek sympatii w roku 2006 w porównaniu z rokiem 1993 był największy, są Francuzi.</p> <p>Przyczyna spadku sympatii do Francuzów to, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nieprzychylnie Polsce wystąpienie Prezydenta Francji J. Chiraca. Blokowanie przez Francję wpisu do preambuły Konstytucji Europejskiej o wartościach chrześcijańskich, wpisania których domagała się Polska. Blokowanie francuskiego rynku pracy dla Polaków po wejściu Polski do Unii Europejskiej 	<p style="text-align: center;">0 – 1</p> <p>1 pkt za <u>trzy</u> elementy odpowiedzi (1 pkt za wymienienie trzech narodów, podanie nazwy narodu, wobec którego spadek sympatii Polaków był największy i jednej przyczyny spadku sympatii Polaków do Amerykanów lub Francuzów)</p>	
<p>Uwaga:</p> <p>– <i>nie przyznajemy punktu, jeżeli zdający podał przyczynę spadku sympatii odnoszącą się do innego narodu niż Amerykanie lub Francuzi,</i></p> <p>– <i>należy uznać każdą inną, poprawną merytorycznie odpowiedź, uzasadniającą przyczynę spadku sympatii Polaków do Amerykanów lub Francuzów.</i></p>				
	f)	<p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Stany Zjednoczone [USA] w przeciwieństwie do Irlandii postrzegane są przez Polaków jako supermocarstwo mające wielkie wpływy polityczne na arenie międzynarodowej. Stany Zjednoczone [USA] w przeciwieństwie do Irlandii ze względu na swój potencjał militarny są państwem mogącym udzielić pomocy wojskowej Polsce. Stany Zjednoczone [USA] w przeciwieństwie do Irlandii w latach osiemdziesiątych bardzo wspierały rozwój ruchów wolnościowych w krajach bloku wschodniego. 	<p style="text-align: center;">0 – 1</p> <p>1 pkt za podanie <u>dwóch</u> przyczyn</p>	
<p>Uwaga: należy uznać każdą inną, poprawną merytorycznie odpowiedź, wskazującą przyczyny i kontekst rozbieżności.</p>				
17.	17.1. Treść pracy.	<p style="text-align: center;">Temat 1.</p> <p>A. Zdający przedstawia stosunki między USA i Polską po 1989 r. wskazując cztery wydarzenia, które miały wpływ na ich kształtowanie się.</p> <p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> objęcie Polaków specjalnymi przywilejami w tzw. „loterii wizowej” w pierwszych latach po odzyskaniu suwerenności, poparcie władz USA dla idei przystąpienia Polski do NATO, 	<p style="text-align: center;">0 – 4</p> <p>po 1 pkt za podanie <u>każdego</u> wydarzenia</p>	0 – 20

	<ul style="list-style-type: none"> • decyzja polskich władz o wyborze myśliwca F-16 jako samolotu wielozadaniowego dla polskiej armii, • udział polskich żołnierzy w siłach koalicyjnych w Afganistanie, • zgoda polskich władz na wysłanie polskich żołnierzy do Iraku, • przystąpienie do realizacji programu tzw. tarczy antyrakietowej na terytorium Polski, • podpisanie przez polskie władze zgody na zainstalowanie w Polsce tarczy antyrakietowej, • brak zgody amerykańskich władz na zniesienie wiz dla Polaków, • integracja Polski z Unią Europejską. 		
	<p>B. Zdający podaje trzy skutki współpracy polsko-amerykańskiej po 1989 roku dla sytuacji wewnętrznej Polski i ocenia każdy z nich.</p> <p>Np.:</p> <p><u>Skutek</u> Napływ amerykańskich inwestycji do Polski, związanych z tzw. offsetem.</p> <p><u>Ocena</u> Przyczyni się to do wzrostu gospodarczego kraju.</p> <p><u>Skutek</u> Zainstalowanie tarczy antyrakietowej w Polsce.</p> <p><u>Ocena</u> Doprowadzi to do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa w kraju lub do wzrostu poczucia zagrożenia [Dzięki zainstalowaniu tarczy antyrakietowej w Polsce, polskie firmy będą miały ułatwiony dostęp do nowoczesnych rozwiązań technologicznych.]</p> <p><u>Skutek</u> Udział Amerykanów w modernizacji polskiej armii.</p> <p><u>Ocena</u> Doprowadzi to do unowocześnienia polskiej armii i wzrostu poczucia bezpieczeństwa kraju.</p>	<p>0 – 6 po 1 pkt za <u>każdy</u> z trzech skutków; po 1 pkt za ocenę <u>każdego</u> z trzech skutków</p>	
	<p>C. Zdający podaje trzy skutki współpracy polsko-amerykańskiej po 1989 roku dla pozycji naszego państwa na arenie międzynarodowej i ocenia każdy z nich.</p> <p>Np.:</p> <p><u>Skutek</u> Udział polskich żołnierzy w wojnie w Iraku.</p> <p><u>Ocena</u> Doprowadziło to do pogorszenia relacji Polski z Niemcami i Francją.</p>	<p>0 – 6 po 1 pkt za <u>każdy</u> z trzech skutków i po 1 pkt za ocenę <u>każdego</u> z trzech skutków</p>	

	<p><u>Skutek</u> Polska stała się bliskim sojusznikiem USA.</p> <p><u>Ocena</u> Dzięki temu Polska zyskała prestiż na arenie międzynarodowej.</p> <p><u>Skutek</u> Uczestnictwo Polski w programie tzw. tarczy antyrakietowej.</p> <p><u>Ocena</u> Zaostrzyło to stosunki polsko-rosyjskie. [Może doprowadzić do zaostrzenia stosunków polsko-czeskich.]</p>		
	<p>D. Zdający opatrzy swoją wypowiedź dwoma właściwie dobranymi przykładami z zamieszczonych w arkuszu źródeł.</p> <p>Zdający wskazuje autora, tytuł, miejsce i datę wydania lub adres strony internetowej źródła pisanego, a w przypadku źródła statystycznego – instytucję, tytuł oraz miejsce i datę badania, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - W wypowiedzi Janusza Reitera, ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej w USA w latach 2005 – 2007 do Polonii amerykańskiej zamieszczonej na stronie www.Expatpol.com przedstawiona została.... - W komunikacie z badań CBOS „Bazy NATO i tarcza rakietowa w Polsce?” ogłoszonym w Warszawie w styczniu 2006 przedstawione zostały informacje ... 	<p>0 – 2 1 pkt za <u>każdy</u> przykład</p>	
	<p>17.2. Terminologia</p> <p>Stosowanie właściwej terminologii</p>	<p>0 – 1</p>	
	<p>17.3. Kompozycja</p> <p>Przemyślana, spójna i logiczna struktura pracy, właściwe proporcje.</p>	<p>0 – 1</p>	
17.	Temat 2.		0 – 20
	<p>17.1. Treść pracy</p> <p>A. Zdający omawia rolę USA we współczesnym świecie, przywołując po jednym wydarzeniu lub działaniu w określonym aspekcie.</p> <p><u>Wydarzenia lub działania w aspekcie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • politycznym, np.: <ul style="list-style-type: none"> - doprowadzenie do upadku komunizmu, - wspieranie procesu rozszerzania NATO, - zaangażowanie w konflikt bliskowschodni, - wspieranie procesów demokratyzacji życia politycznego w różnych krajach 	<p>0 – 4 po 1 pkt za przykład działania lub wydarzenia w każdym aspekcie</p>	

	<p><u>Wydarzenia lub działania w aspekcie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • militarnym, np.: <ul style="list-style-type: none"> - walka z międzynarodowym terroryzmem, - działania na rzecz nierozprzestrzeniania broni nuklearnej, - udział w misji w Afganistanie, - udział w misji w Iraku. <p><u>Wydarzenia lub działania w aspekcie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • społecznym, np.: <ul style="list-style-type: none"> - propagowanie konsumpcyjnego modelu życia i rozluźnienia więzi rodzinnych, - propagowanie wolności jednostki jako wartości nadrzędnej we współczesnym świecie. <p><u>Wydarzenia lub działania w aspekcie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kulturalno-naukowym, np.: <ul style="list-style-type: none"> - drenaż talentów naukowych z innych krajów, - rozprzestrzenianie kultury masowej opartej na wzorcach amerykańskich, - wykorzystanie telewizji dla prowadzenia działań edukacyjnych i kulturalnych, - stwarzanie jak najlepszych warunków dla prowadzenia badań w różnych dziedzinach nauki. 		
	<p>B. Zdający ocenia wpływ każdego z tych działań lub wydarzeń na sytuację wewnętrzną USA.</p> <p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - drenaż talentów naukowych z innych krajów, powoduje wzmocnienie potencjału naukowego USA, - walka z międzynarodowym terroryzmem, doprowadziła do ograniczenia swobód obywatelskich mieszkańców USA i zwiększenia wydatków z budżetu na działania związane z walką z terroryzmem, - udział amerykańskich żołnierzy w misji w Afganistanie i w Iraku i związane z tym obciążenie budżetu państwa doprowadza do coraz częstszych protestów społecznych i żądania wycofania się Amerykanów z tych rejonów. 	<p>0 – 4 po 1 pkt za ocenę wpływu każdego działania lub wydarzenia</p>	

	<p>C. Zdający ocenia wpływ każdego z tych działań lub wydarzeń na aktualną pozycję międzynarodową tego państwa.</p> <p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - walka z międzynarodowym terroryzmem, a szczególnie metody stosowane przez Amerykanów doprowadziły do pojawienia się protestów międzynarodowej opinii publicznej przeciwko łamaniu praw człowieka, - działania na rzecz nierozprzestrzeniania broni nuklearnej powodują, że USA odbierane są jako państwo dążące do wyeliminowania broni nuklearnej w konfliktach zbrojnych, - wspieranie procesów demokratyzacji życia politycznego w różnych krajach prowadziło do ukształtowania wizerunku USA jako „strażnika demokracji”, - doprowadzenie do upadku komunizmu, przyczyniło się do ukształtowania się wizerunku USA jako państwa dążącego do likwidacji ładu jałtańskiego, - udział amerykańskich żołnierzy w misji w Afganistanie i w Iraku doprowadza, według niektórych komentatorów politycznych, do wzrostu antyamerykanizmu. 	<p style="text-align: center;">0 – 4</p> <p>po 1 pkt za ocenę wpływu każdego działania lub wydarzenia</p>	
	<p>D. Zdający ocenia wpływ każdego z tych działań lub wydarzeń na obecną sytuację na świecie</p> <p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaangażowanie polityczne USA w konflikt bliskowschodni, powoduje według niektórych komentatorów politycznych, narastanie konfliktu między Palestyńczykami a Izraelem, - wspieranie procesów demokratyzacji życia politycznego w różnych krajach oceniane jest niekiedy jako niepotrzebne ingerowanie w sprawy wewnętrzne innych państw, co może przyczynić się do narastania konfliktów, - walka z międzynarodowym terroryzmem, a szczególnie metody stosowane przez Amerykanów według niektórych komentatorów doprowadziły do eskalacji działań AL-Kaidy, - rozprzestrzenianie kultury masowej opartej na wzorcach amerykańskich, prowadzi do mcdonalizacji kultury, 		

	<ul style="list-style-type: none"> - drenaż talentów naukowych z innych krajów, powoduje obniżanie się potencjału naukowego państw, z których naukowcy wyjeżdżają, np. do Doliny Krzemowej, - wspieranie działań zmierzających do upadku komunizmu przyczyniło się do likwidacji ładu jałtańskiego, - udział amerykańskich żołnierzy w misji w Afganistanie i w Iraku doprowadza, według niektórych komentatorów politycznych, do eskalacji terroryzmu na świecie. 	0 – 4 po 1 pkt za ocenę wpływu każdego działania lub wydarzenia	
	<p>E. Zdający opatrzy swoją wypowiedź dwoma właściwie dobranymi przykładami z zamieszczonych źródeł.</p> <p>Zdający wskazuje autora, tytuł, miejsce i datę wydania lub adres strony internetowej źródła pisanego, a w przypadku źródła statystycznego – instytucję, tytuł oraz miejsce i datę badania, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - J. Kiwerska w książce „Świat w latach 1989-2004. Wydarzenia–konflikty–procesy” wydanej w Poznaniu w 2005 roku twierdzi, że - W komunikacie z badań CBOS „Stosunek Polaków do innych narodów” ogłoszonym w Warszawie w październiku 2006 przedstawione zostały informacje ... 	0 – 2 po 1 pkt za wykorzystanie każdego źródła	
17.2 Terminologia	Stosowanie właściwej terminologii	0 – 1	
17.3. Kompozycja	Przemyślana, spójna i logiczna struktura pracy, właściwe proporcje	0 – 1	